

UIT DE KAST
IN DE KAST

Leesexemplaar

UIT DE KAST
IN DE KAST
RIADH BAHRI

PELCKMANS

*Dit boek draag ik op aan mijn vader, Kamel Babri.
Een man die me geleerd heeft dat ik niet zomaar blind
mag oordelen over de gevoelens van een ander.
En nu voor altijd mijn gids is.*

Voorwoord

Liefde is iets heel complex. Graag zien bestaat uit verschillende lagen. Wat volgt is mijn verhaal. De zoektocht naar mezelf. Die zoektocht heeft lang geduurd en zal waarschijnlijk nooit stoppen. Een fundamenteel onderdeel van de zoektocht was ontdekken wie ik ben en wat mijn seksualiteit was en is. En vooral hoe ik die seksualiteit een plaats geef binnen de wereld waarin ik ben opgegroeid.

Dit verhaal is geschreven met respect voor wie erin voorkomt. Zonder te oordelen over de gevoelens en waarheden van anderen. Het heeft lang geduurd voor ik mezelf kon aanvaarden en het heeft nog langer geduurd voor ik de verschillende perspectieven van de mensen rondom mij kon aanvaarden.

Want niks is zwart of wit.

Zeker niet wanneer er liefde mee gemoeid is.

Oordeel zelf ook niet over de gevoelens, meningen, gedachten of perspectieven van wie in dit verhaal een rol speelt, maar ga onbevangen mee op reis en ontdek dat het uiteindelijk liefde en graag zien zijn die overblijven wanneer al de rest niet meer van tel is.

Dit is mijn verhaal.

Over ontdekken.

Vallen en weer opstaan.

Experimenteren.

Opnieuw beginnen.
Vergeven.
Omarmen en koesteren.

Dank aan Wim, Petra en Wanne voor de openheid om ook hun verhaal te delen. En merci – merci – merci Marie om me te begeleiden in dit turbulente, emotionele en soms chaotische proces.

De dag begon als een donderdag, zoals er tweeënvijftig in een jaar zijn. Een weekdag die geruisloos voorbij zou gaan. Die later, als je erop terugkijkt, niet meer zou zijn dan een vage herinnering of een voetnoot. Tot het een dag werd waarop vaders kunnen doodgaan.

‘Ik denk dat je even moet gaan zitten’, zei Niels. Zacht maar gebiedend, woorden waar kilo’s spanning aan hingen.

De strijk, die ellendige huishoudelijke taak waar ik een uur of twee daarvoor mee begonnen was, liet ik voor wat hij was. En ik ging zitten. Er flitste van alles door mijn hoofd: ‘Is hij ongelukkig? Wil hij scheiden? Nu al? Heeft hij iemand anders?’

Mijn hartslag ging omhoog. Heel snel en bijzonder fel. Adrenaline gierde door mijn lijf. Ik moest maar even naar mijn telefoon kijken, zei hij. Ik probeerde zijn blik te ontcijferen, maar ik kon er niks mee, zijn ogen stonden op oneindig. Alsof hij net een slag van de molen had gekregen. Verdwaasd en verbaasd tegelijk. Die paar seconden dat ik naar Niels keek en nog niet naar mijn telefoon, leken een eeuwigheid te duren. Met een verlammende onzekerheid nam ik het toestel uit mijn broekzak. Ik zette het scherm aan. Zag een melding. En klikte met een bang hart op het bericht. Verstuurd om 20.38 uur. Afzender: mijn moeder.

‘Goedenavond, langs deze weg laat ik je weten dat je vader overleden is deze avond.’

Mijn hart, dat net nog pompte alsof ik klaar was om een sprintje te trekken, voelde ik plots strubbelen. Mijn adem, net nog oncontroleerbaar snel, begon door de spanning te stokken. En over mijn bolle wangen begonnen ze te rollen. De tranen.

De tranen waarvan ik nooit gedacht had dat ze ooit gingen komen. Mijn vader lag immers al zes maanden in coma na een zware hersenbloeding. Onze relatie lag al veel langer in coma.

Na bijna 33 jaar eindigde daar, die donderdag, tussen de strijk door, de zoektocht naar mezelf. De zoektocht naar aanvaarding. Een zoektocht voor eeuwig onafgerond.

In de dood zijn geen tweede kansen. Het was te laat nu, voor hem en voor mij. Ik kon niet meer herstellen wat gebroken was. Ik ging nooit écht weten hoe hij over me dacht. Waarom we elkaar niet meer zagen. En of hij me graag zag, ondanks.

Want ineens was hij weg.

En ik?

Ik was te laat.

Mijn vader was dood. Ik was een stuk van mezelf kwijt. Het was afgerukt. Vermist. Verdwenen.

Het was een donderdag. Geen donderdag zoals er tweeënvijftig in een jaar zijn. Wel de verschrikkelijkste donderdag uit mijn leven. De dag waarop vaders kunnen doodgaan.

1

Mensen vragen mij soms of ik het altijd geweten heb, dat ik op mannen val. Wanneer ik het 'wist'. Hoe ik het heb 'ontdekt'. Alsof je plots op een dag wakker wordt, het licht hebt gezien en beseft – of nee, beslist: 'Ik val op jongens!' Maar zo werkt het natuurlijk niet.

De weg naar die zogenoemde 'ontdekking' was lang. Bezaaid met hindernissen, teleurstellingen en kwetsuren. Die weg begon in de zomer van 1988.

Ik zag het levenslicht in een militair hospitaal in Keulen, Duitsland. Ik stel me altijd voor dat ik geboren ben op een snikhete zomerdag, met temperaturen die rond het middaguur vlot voorbij de 25 graden gingen. Mijn moeder zittend in de tuin, puffend en zwetend, met haar dikke buik een beetje in de weg. Mijn vader in korte broek, zijn hemd lichtjes opengeknoopt, klaar om de barbecue aan te steken. Het gejoel, gekrijs en geruzie van drie oudere zussen als soundtrack, en op de achtergrond de radio met typische eightiesmuziek.

Zo stel ik het mij voor.

En zo probeer ik me ook de ontmoeting tussen mijn ouders voor te stellen, dik twintig zomers eerder. Ze waren niet voorbestemd om elkaar te ontmoeten: zij leefde haar jonge leven begin jaren zeventig in Wetteren, in de schaduw van de stad Gent. Ze was getrouwd, ze had een dochter en ze

werkte als kleuterjuf in de lokale school. Ze had een leven zoals er dertien in een dozijn bestaan. Tot alles plots op z'n kop gezet werd toen een jongeman met wilde krullen, een bruine huid en een oogverblindende glimlach haar leefwereld binnenstapte tijdens een uit de hand gelopen vakantie met vrienden. Hij, dat is de man die uiteindelijk mijn vader zou worden. Zij, dat is mijn moeder.

Ze liet haar doordeweekse leven voor wat het was en begon een nieuw leven in de armen van die zuiderse Arabier. Ze kregen vier kinderen. Eerst drie meisjes. En de hekken-sluiters, eind jaren tachtig, dat was ik. Na een omzwerving van dik tien jaar in Duitsland voor het werk, verhuisde het hele gezin kort na mijn geboorte terug naar Wetteren. Ik leefde mijn leven als jongste kuiken van dat luide, hectische en temperamentvolle gezin zonder mij al te veel vragen te stellen. Er was niks bijzonders aan die jonge jaren. Net zoals iedereen in die tijd verzamelde ik hobby's. Ik was lid van de schaakclub, speelde volleybal naar het voorbeeld van mijn zussen en kon mijn ei kwijt op de theaterscène. Voetbal probeerde ik ook even, maar na een goed jaar werd ik bedankt voor bewezen diensten en op niet-subtiele wijze richting uitgang begeleid wegens 'geen balgevoel'. Ik ging naar school op dezelfde plek waar mijn moeder ook les gaf. Zeer Vlaams allemaal. Zeer gewoon. Zeer onopvallend. Zeer doordeweeks.

En toch.

Waren we anders. We hadden een andere naam. We zagen er wat anders uit. We aten ander voedsel. We hadden andere gewoontes en extra feestdagen. De ene dag aten we vers gemaakte balletjes in tomatensaus en keken we naar *Het*

Journal. De volgende dag waren het tajines en couscouschotels en galmden er Arabische klanken – die ik niet begreep – uit het televisietoestel.

Ik groeide op, in en tussen twee werelden. België en Tunesië. Onder één dak. Wat voor mij gewoon en normaal was, leek voor de buitenwereld vaak anders en bijzonder. België was mijn thuis, maar ik ruilde die elk jaar in de zomer heel graag in voor mijn tweede thuis aan de Middellandse Zee, een paar duizend kilometer zuidwaarts: Tunesië. Het was immers traditie om na de laatste schooldag zo snel mogelijk de koffers te pakken, het vliegtuig op, en voor twee maanden naar het ‘vaderland’ te trekken: heerlijk vond ik dat.

*Ik groeide op,
in en tussen twee
werelden. België
en Tunesië.
Onder één dak.*

Het was ook daar in Tunesië dat ik, vele jaren later, voor het eerst zou beseffen dat het niet de meisjes waren waar mijn hart sneller voor ging slaan. Toch zouden er eerst nog vele meisjes voorbijkomen waar mijn hart wel wat harder voor ging kloppen. Althans, dat maakte ik mezelf wijs. Want ik heb dus niet ‘altijd geweten’ dat ik homo ben. Ik ben geboren zoals ik ben, uiteraard. Maar in mijn gezin was het geen onderwerp, zoals in wel meer gezinnen van die jarentachtiggeneratie. Homoseksualiteit was geen begrip. Het bestond niet. Ik stond daar ook nooit bij stil. Ik zag het nooit of nergens. Jongens die verliefd konden worden op jongens? Daar heb ik tijdens die eerste jaren van mijn jonge leven nooit iets over gehoord.

Ik deed wat er van mij gevraagd en verlangd werd. Want zo werkt dat toch als je klein bent? Doen wat je familie, je omgeving, je leerkrachten van jou verwachten. En zo gebeurde het dat ik op een prille lentedag in het ziekenboekklasje van de kleuterschool belandde met opengeschaafde knieën. Ik had niks heldhaftigs gedaan. Ik was ook niet lomp geweest. Ik had wel een hele middag op handen en voeten achter een meisje liggen kruipen. Het was de klungelige manier van een kleuter om z'n kleuterliefde te verklaren. Dat meisje was de eerste, maar niet de laatste. Die eerste twaalf jaren van mijn leven versleet ik de ene kalverliefde na de andere. Ik herinner ze me nog allemaal. En ik was altijd heel oprecht. Telkens klopte mijn hart overuren, stond er zweet in mijn tieneroksels, schreef ik uitvoerige, onhandige liefdesbrieven en genoot ik intens van dat hand-in-hand wandelen op de speelplaats.

Die prille schooljaren waren heerlijk. Ik was geen kind dat elke ochtend met tegenzin naar school vertrok. Voor mij was school een uitlaatklep, een veilige haven waar ik ongestoord mezelf kon zijn. Het huwelijk van mijn ouders was geen schoolvoorbeeld van hoe het zou moeten zijn. Perfecte huwelijken bestaan niet. En perfecte relaties ook niet, dat weet ik. Ik kijk er zelfs niet op terug met boosheid of wrok of spijt, maar thuiskomen na school was meestal niet iets waar ik naar uitkeek. Er waren vaak spanningen, daar in ons huis aan de Spoorweglaan. Het was niet de meest harmonieuze en warme plek. Hoe hard mijn ouders ook hun best deden, elk op hun manier. Er werd al eens geroepen en ik zag nu en dan ook wel een vaas sneuvelen.

En ik had vaak het gevoel dat ik er alleen voor stond. Mijn twee oudste zussen waren al snel het huis uit toen ik opgroeide en ik bleef achter met Raoudha, mijn vijf jaar oudere zus. We waren broer en zus, zoals je dat van broers en zussen zou verwachten: de decibels en scheldwoorden vlogen in het rond, af en toe krabden we elkaars ogen uit. Maar er waren ook veel knuffels, kussen en liefde. Elke avond voor het slapengaan klopten we op de gemeenschappelijke muur van onze slaapkamers. Drie keer, klop-klop-klop. Een eenvoudig gebaar. Het was onze manier om te zeggen: 'Ik zie je graag' of 'Het komt allemaal wel goed'.

Als zij er was, voelde ik me veilig thuis. Ze was een beetje mijn buffer tegen de stress in het gezin. Dan voelde ik mij niet alleen, dan was ik niet alleen. Zolang zij er was, had ik het gevoel dat alles misschien goed kon komen. Maar dat ze er niet altijd zou zijn, zou ik heel jong al leren...

Ze zeggen vaak dat ik een grote mond heb. Of 'dat ik het goed kan uitleggen'. Of wacht, nog beter: 'dat ik niet op mijn mond gevallen ben'. Het zijn zo van die typische Vlaamse uitdrukkingen om te zeggen dat ik behoorlijk verbaal aanwezig kan zijn, en ik ga dat niet ontkennen. Ik heb dat deels van thuis meegekregen, mijn vader was ook altijd de man van grootse en stoere verhalen. Een man die graag in het middelpunt van de belangstelling stond en die met zijn aanwezigheid en uitstraling een ruimte helemaal kon vullen.

Maar dat goed kunnen uitleggen, dat heb ik ook op school geleerd. Van de school waar mijn moeder les gaf, verhuisde ik uiteindelijk naar een leefschool. Een school waar klassiek les-

geven taboe was en zelfontwikkeling centraal stond. Een school op het lijf geschreven van dit haantje-de-voorst. Het was mijn moeder die me standaard van en naar school bracht, meestal met haar kleine rode Suzuki Swift (zo'n auto waarmee je eigenlijk niet gezien wil worden, maar die doet wat ie moet, namelijk bollen). Mijn vader had een horecazaak in centrum Gent en werkte vooral 's avonds en tot in de vroege uurtjes. Tijdens de week kruisten onze wegen elkaar dus niet erg vaak en de keren dat hij mij van school kwam halen kon ik op een hand tellen. Maar telkens als ik hem zag staan, blonk ik altijd een beetje van trots. Nu eens reed hij met een dikke Mercedes, dan weer met een vette BMW. Heerlijke stoerdoenerij. Pochen, dat deed hij graag, en daar deed ik heel erg graag aan mee. Dat er in de wagen nauwelijks iets gezegd werd tussen ons – zo werkte onze relatie, of onze non-relatie nu eenmaal – nam ik er graag bij.

Helaas staan een aantal van die autoritten toch in mijn geheugen gegrift.

Zoals op 8 oktober 1998. Een dag waarop je de zon nog net hard genoeg voelde branden om terug te denken aan de zomer, maar rondom je aan de kleur van de bladeren van de bomen zag dat de herfst dichterbij geslopen was. Onze dagen op de leefschool verliepen in georganiseerde chaos. Niks stond vast, zoals dat op andere scholen wel het geval was. Behalve om twintig over drie: dan luidde de bel, voor iedereen gelijk, dat het tijd was om naar huis te gaan. De zon scheen op mijn snoet toen de schoolbel ging op 8 oktober.

In de dreef naast de school, tussen de bomen met licht verkleurende bladeren, stond mijn vader geparkeerd. In een

BMW dit keer, de Mercedes was een paar maanden daarvoor op de luchthaven gestolen toen hij mijn jongste zus, Raoudha, ging droppen voor haar jaarlijkse reis naar Tunesië. Ik gooide het portier open en knikte stilzwijgend goeiedag. Veel woorden wisselden we meestal niet uit, maar toch moest ik nu praten met hem. Sinds haar zomerse trip door Tunesië zat Raoudha niet lekker in haar vel. Vrij letterlijk dan: ze had last van fysieke kwaaltjes, was te moe voor de volleybaltraining en miste steeds vaker lesdagen op school. Bij een bloedcontrole door de huisarts luidden enkele verontrustende alarmbellen en ze was die ochtend opgenomen in het Universitair Ziekenhuis Gent.

Ik vroeg in de wagen aan mijn vader op weg naar huis hoe het met mijn zus was. Of er al nieuws was. Of ze al iets wisten. Of er al resultaten waren. Ik weet niet meer precies hoe ik het vroeg, maar ik weet wel dat het niet klopte dat hij vandaag aan de schoolpoort stond. De blik in zijn ogen was alarmerend. Mijn vader, die altijd-stoere kerel. Met zijn veel te grote mond. Met zijn emotionele onhandigheid. Die mij meer dan eens verbaal met de grond gelijk maakte. De man voor wie ik tegelijk gigantisch veel ontzag én angst had. Zat daar achter het stuur met water in de ogen. Te zoeken naar woorden.

‘Het gaat niet goed met haar, ze heeft leukemie.’

Hij keek mij recht aan en zijn stem brak toen hij vroeg of ik wist wat dat wilde zeggen.

‘Ja. Je kan ervan doodgaan.’

En dat was dat. In die schooldreef op 8 oktober 1998 stopte de tijd met tikken en stond mijn wereld letterlijk stil. Koud-

weg op mijn elfjarige bord kreeg ik dit: mijn zus ging misschien dood.

De lift ging open op de negende verdieping van het uz in Gent. De autorit naar het ziekenhuis was verder in stilte verlopen. Terwijl ik naar buiten keek toen de auto over de E40

---

*In die schooldreef
stopte de tijd en
stond mijn wereld
letterlijk stil.
Koudweg op mijn
elfjarige bord kreeg
ik dit: mijn zus ging
misschien dood.*

---

raasde – mijn vader had altijd een veel te zware voet – probeerde ik me voor te bereiden op wat komen zou. Kon ik dat wel? Waarop moest ik me voorbereiden? Wat ging er gebeuren? Het voelde alsof mijn leven tegelijk op pauze werd gezet en versneld. Alsof ik de controle over het hier en nu verloor en me moest overgeven. Aan wat? Of wie? Aan het lot? Toen we uit de lift stapten, overviel die typische ziekenhuisgeur mij. De geur van een muffe mottenballenkast gemengd met ontsmettingsalcohol. Ik stapte de gang door naar haar kamer.

En daar lag ze dan.

Hoe bizar.

De avond ervoor lagen we nog samen in de zetel, klopten we nog slaapwel op de muur en nu lag ze in een ziekenhuisbed, met haar lange krullen over haar schouders. Ze lachte naar mij en ik vloog haar in de armen. Een beetje onhandig, dat wel. Niet goed wetende wat ik moest voelen, zeggen of doen. Het enige wat ik zeker wist, was dat we met z'n allen op

een trein waren gestapt, die aan een rotvaart zou beginnen denderen, zonder te weten waar we zouden stoppen, of hoe die stop eruit zou zien.

Het bizarre neveneffect van de ziekte van mijn zus was de wapenstilstandachtige rust, of de gewapende vrede die ontstond binnen het huwelijk van mijn ouders. Alle aandacht ging naar het zieke kind. Naar het verzorgen van het zieke kind. Mijn moeder stopte tijdelijk met werken, verkocht haar rode Suzuki en kocht een nieuwe auto om dagelijks naar het UZ te kunnen pendelen. Mijn vader stond elke dag aan het fornuis om Arabische schotels te bereiden. Want ze zou goed eten. Geen ziekenhuiskost in die strijd tegen kanker. Bah. Nee. Daarop kan je geen oorlog voeren, was het credo. We zouden haar zelf wel verzorgen en voeden.

En dus zat ik daar. Thuis. Elke dag. Vele uren. Alleen.

Te wachten tot mijn maatje dat slaapwel klopte op de muur weer thuis zou komen. Want ook al genoot ik van die vreemde stilte in huis, ik miste haar. En ik voelde me schuldig. Mijn leven leek door te gaan, en dat van haar stond op pauze. Terwijl ik lui in de zetel een nieuwe aflevering van een of andere jeugdreeks keek, kreeg zij intense chemotherapie. Terwijl ik in mijn warme bed lag, zat zij opgesloten in een isolatiekamer.

En zo vergingen de weken. Ik sleet mijn dagen op school, mijn avonden in de volleybalclub en mijn weekends op de toneelscène. En het was tijdens een van die vele avonden na het sporten dat het tot me doordrong. Of begon door te dringen. Een vaag besef van nieuwsgierigheid naar iets, dat anders was. Want er gebeurde iets met mijn lijf. Met mijn

hart. Met mijn hartsflag. Na twee uur zweten op het volleybalveld volgde telkens een vast ritueel: douchen. Het was niet mijn favoriete moment van de avond, want ergens vanbinnen ben ik een verlegen snaak – ik gebruik wel vaker mijn grote mond om dat te verbergen. Maar daar stond ik dan, die vrijdagavond, zo rond een uur of acht. De stralen van het hete

.....
*De pure schoonheid
 van dat jonge en
 strakke jongens-
 lijf deed mijn
 hoofd knetteren.*
 .....

water liepen over mijn rug en ik bleef zoals altijd wat langer staan, tot de meesten de kleedkamer verlaten hadden. Ik had niet zoveel met naakt zijn, en al zeker niet met naakt in groep. We waren ook altijd met veel, dus treuzelde ik iedere keer een beetje om uit de douche te komen. Maar die avond was ik niet alleen. Een van

mijn ploeggenoten nam alle tijd om zich te douchen en bleef ook achter. En hij stond recht tegenover mij. En terwijl we ons wasten, gleden mijn ogen af. Langs zijn bijna perfect gesculpteerde lichaam. Zijn borstkas was groot, breed, gespierd en lichtbruin. Het water stroomde langs zijn welgevormde buikspieren, langs zijn dijen en benen naar beneden. Ik wist met mijn ogen geen blijf. Het bloed stroomde door mijn aderen zoals nooit tevoren. Mijn hoofd en lijf gloeiden. Wat was dit? Wat voelde ik? Wat dacht ik? Wat moest ik hiermee? De pure schoonheid van dat jonge en strakke jongenslijf deed mijn hoofd knetteren. Sinds die ene avond keek ik meer, langer, intenser, telkens opnieuw. Maar ik kreeg er geen vat op, op wat dit was. Dus parkeerde ik het maar. Want het zou wel gewoon overwaaien, toch?

Omdat ik nu zo vaak alleen thuis was, was er ruimte om mijn seksualiteit stap voor stap te ontdekken. Het was ook de leeftijd, ongetwijfeld. Het voelde niet alsof er een of ander bewust proces gaande was. Ik had geen openbaring ofzo, maar er kwam wel 't een en ander in beweging. Twee jaar lang zou ik zo uiteindelijk in een bizarre spreidstand zitten. Tussen de angst om mijn zus te verliezen en die groeiende en onophoudelijke nieuwsgierigheid naar wie ik was, wie ik zou kunnen zijn en wie ik aan het worden was. Het besef groeide met de dag dat ik een bijzondere interesse had in jongens-lichamen. Maar meer was dat ook niet, er ging geen belletje rinkelen in mijn hoofd, er was geen aha-moment van: 'Ho, wacht! Ik ben homo...' Dat concept bestond nog altijd niet in mijn leefwereld.

Het was rond deze tijd dat de computer z'n intrede deed bij ons thuis. Die stond in een hoekje van de keuken. Je moest nog inbellen om te verbinden met het internet. Het geluid van de modem dat telkens door het hele huis weerklonk, was even irritant als legendarisch. En vooral: je was telefonisch niet meer bereikbaar als iemand aan het surfen was op het internet, de tijd die ik online kon spenderen was dus eerder beperkt. Maar overdag had ik wel alle vrijheid. Want iedereen was in de weer met zieke zus en dus zat ik daar thuis. Met mezelf. En mijn computer. Met de komst van dat hebbeding ging er letterlijk een nieuwe wereld voor mij open. Ik had – alweer – geen bewust plan, er was geen strategie. Het gebeurde eigenlijk allemaal vanzelf. Het internet, dat was ontdekken. Elke dag opnieuw. En steeds gericht zoeken naar 'wat ik leuk vond'. Eerst waren dat foto's. Die foto's werden

dan filmpjes, en die filmpjes werden uiteindelijk chatrooms. Waar ik kon praten met andere jongens. Vragen stellen. Aftasten. Ontdekken.

De verlossing kwam er na acht weken. Raoudha's jonge lichaam was kankervrij. De nachtmerrie die even onze hele wereld op z'n kop had gezet, was ten einde. Deze hele periode zou uiteindelijk een voetnoot worden in onze familiegeschiedenis. Een paar tegenvallende maanden.

Niet meer. Niet minder. Dat hoopte ik.

Mijn jonge leven ging onbezorgd en onbesuisd verder. Maar onbezorgdheid is iets breekbaars. En op het lot heb je geen vat. Die paar maanden na mijn zus haar thuiskomst uit het ziekenhuis verliepen bijna normaal. Normaal op een abnormale manier. Er was minder conflict in huis. Het was alsof er op een denkbeeldige pauzeknop was gedrukt. En ik wist niet goed hoe ik me daarbij moest voelen. Maar de weken en maanden gingen voorbij. En net op het moment dat ik me wat begon te nestelen in die ietwat bevreedende rust stond er opnieuw een orkaan voor de deur.

De kanker was terug.

Heviger dan ooit.

Wat we hoopten dat een voetnoot zou worden in de familiegeschiedenis, dreigde nu plotseling een erg donker hoofdstuk in datzelfde boek te worden. Er was paniek. Er was angst. Maar er was geen keuze. De trein vertrok opnieuw. Het werden vieze en donkere maanden. Met bestralingen. Chemotherapie. Hoe meer behandelingen mijn jonge, mooie zus kreeg, hoe meer complicaties ze te verduren kreeg. Van een coma tot een hartstilstand. Van epilepsieaanvallen tot ge-

kluisterd aan een rolstoel. Het waren onwerkelijke tijden. Haar mooie krullen waren definitief weg, die had ze achtergelaten in de vorige eeuw en het vorige millennium. Want intussen was ook dat bijna geruisloos gepasseerd, de jaren negentig lagen achter ons. Die waren weg. En langzaam maar zeker verdween ook zij meer en meer uit mijn leven.

Op 6 december werd ze achttien jaar oud. Voor haar verjaardag wilde ze geen dure cadeaus, maar een gezond lijf. Ze was in volle voorbereiding van haar laatste reddingsboei, een beenmergtransplantatie. Het was de laatste strohalm waar ze zich aan kon vastklampen, na twee jaar vol behandelingen die niet aansloegen. Kort na haar verjaardag vertrok ze naar het ziekenhuis voor haar laatste behandeling. Ik stortte me op mijn examens, want die moesten goed zijn, had ze me gezegd. Ik moest haar trots en fier maken. Dus dat deed ik. Studeren. We konden die tijd inhalen na mijn laatste examen. Het kwam niet in mij op dat ze nooit meer zou thuis komen.

Rond vijf uur, op een van die examenochtenden in december, werd ik wakker gemaakt door een geluid in de verte. Mijn bewustzijn bevond zich ergens tussen diepe slaap en realiteit, ik kon het niet goed plaatsen. Het leek op gerinkel. Het geluid kwam van onder mijn slaapkamer, uit de woonkamer. Toen er ook licht aanging in de gang en ik gestommel hoorde op de trap werd ik wél goed wakker. Ik hees mijn lijf uit bed, want een uur later zou ik toch opstaan om mijn leerstof te herhalen voor ik vertrok. Dat was mijn standaardritueel. Elke ochtend voor een examen moest ik nog eens alles goed nalezen. Anders durfde ik niet te vertrekken naar

school. Ik zag mijn ouders staan in de woonkamer. Mijn moeder legde de telefoon neer.

‘Ze wil slapen.’

Mijn zus wilde slapen. Ze was moe. Ze was op. Het moest stoppen. Het was de laatste keer dat ze zou bellen naar huis.

Mijn examens werkte ik de dagen nadien af. Slapen deed zij intussen. In een coma.

In de vroege ochtend van 20 december 2001 kreeg ik weer zo’n ellendige autorit achter de kiezen. Mijn tweede middelbaar was halverwege. Ik had net mijn examen aardrijkskunde klaar, het laatste examen van deze reeks. ’t Was een koude dag. Een grijze dag. Ik wandelde over de speelplaats naar de parking van de school. Een speelplaats waar geen einde aan lijkt te komen als je dertien bent. Meters beton, doordrongen van mooie herinneringen. Een speelplaats die aanvoelde als een tweede thuis. Waar ik mijn hele jonge leven op gevot heb. Van de kusjesdans tot verstoppertje spelen. Op het einde van die speelplaats, daar aan die grijze ijzeren poort stond hij me op te wachten. In zijn lange, zwarte leren jas. Mijn vader. Met zijn ellebogen leunde hij op de poort. De motor van de wagen draaide nog. Het klopte niet. Waarom vroeg hij niet hoe mijn examen was geweest? Zijn blik had iets wezenloos. Ik begreep zijn ogen niet. Hij maakte aanstalten om iets te zeggen. Maar het lukte precies niet goed, dat herinner ik me nog. De man die altijd wat te zeggen had. Die vaak onbeholpen en soms tactloos communiceerde, vond geen woorden. Maar het kwam er uiteindelijk toch uit. Terwijl hij instapte en het portier van de wagen dichtgooide:

‘Je zus gaat sterven vanavond.’

De boodschap klonk angstaanjagend en bevrijdend tegelijk. Wat ging er gebeuren? Hoe? Waarom? De vragen raasden paniekerig door mijn hoofd. De angst voor wat komen zou, trok als een vloedgolf door mijn lijf. En tegelijk voelde ik opluchting. Er zou een einde komen aan de lijdensweg die intussen al meer dan twee jaar duurde. Aan de hel waar we al meer dan twee jaar door moesten. Het werd zo'n autorit die ik nooit meer zal vergeten. Mijn vader dropte de bom en de stilte die volgde, woog zoveel zwaarder dan woorden.

Ik trok me terug op mijn slaapkamer en liet mijn tranen rollen. Tranen van angst en paniek. Ze zou nooit nog terugkomen naar die slaapkamer naast mij. Ik zou geen geklop meer horen voor het slapengaan. Ik ging alleen achterblijven. Haar einde kwam als een mokerslag en een verlossing.

Toen ik daar in mijn slaapkamer zat te huilen na dat examen aardrijkskunde, keek ik in de spiegel en sprak ik mezelf moed in. Ik zou sterk zijn. Ja, dat ging ik doen, dacht ik bij mezelf. Ik wist niet waarop ik me moest voorbereiden. Dus ging ik sterk zijn.

Naar het ziekenhuis gaan, wetende dat je afscheid gaat nemen van je zus, is surreëel. Onwaarschijnlijk hard. De tocht met de lift naar de twaalfde verdieping van het ziekenhuis duurde

een eeuwigheid. Ik zat warm ingeduffeld. Met een dikke jas en sjaal. Want de koude dag was een ijskoude avond geworden. In haar kamer was het een drukte van jewelste. Vrienden, familie, iedereen had zich verzameld. Voor die

.....
*Naar het ziekenhuis
 gaan, wetende dat
 je afscheid gaat
 nemen van je zus,
 is surreëel.*
 .....